

Záradék: Az ítélet a 15. számú végzéssel kijavítva.

Debrecen, 2024. november 21.

Dr. Tass Edina sk.
a tanács elnöke

Debreceni Ítéltábla
Mf.I.50.027/2024/14.

A Debreceni Ítéltábla a Dr. Zeke Ügyvédi Iroda (Cím3; eljáró ügyvéd: dr. Zeke László) által képviselt Felperes Cím2 alatti lakos felperesnek, a Dr. Mohácsi Ügyvédi Iroda (Cím4.; eljáró ügyvéd: dr. Mohácsi Ferenc ügyvéd) által képviselt Alperes Cím1. szám alatti székhelyű alperes ellen, illetménypótlék megfizetése iránt indított perében a Debreceni Törvényszék 9.M.70.113/2023/14. számú ítélete ellen a felperes által 15., az alperes által 16. és 17. sorszámon előterjesztett fellebbezések folytán indult másodfokú eljárásban – tárgyaláson kívül – meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

Az ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, a fellebbezett rendelkezését részben megváltoztatja és az alperes perköltségfizetési kötelezettségét 443 103 (Négyszáznegyvenháromezer-százhárom) forintra felemeli, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 38 100 (harmincnolcezer-egyszáz) forint másodfokú perköltséget.

Megállapítja, hogy 15 000-15 000 (tizenötezer-tizenötezer) forint feljegyzett fellebbezési illetékek az állam terhén maradnak.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

[1] Az elsőfokú bíróság által megállapított, a fellebbezés szempontjából lényeges tényállás szerint a felperes közalkalmazotti jogviszonyban állt a felperesnél, pedagógus munkakörben. Az előre közölt munkaidő-beosztáshoz képest az alperes 2020. szeptember 4. és 2023. június 14. között összesen 73 tanóra vonatkozásában rendelt el az adott napi munkaidő kezdetét megelőző 96 órán belül eseti helyettesítést a felperesnek. A felperes valamennyi helyettesítést teljesítette, az alperes azonban azért a felperesnek pótlékot nem fizetett.

[2] A felperes jogi képviselő útján keresetet nyújtott be, melyben 66 384 forint illetménypótlék és 2022. február 1-jétől a kifizetés napjáig járó késedelmi kamat, valamint 495 300 forint perköltség megfizetésére kérte kötelezni az alperest.

[3] Az alperes az összecszerűségében nem vitatott kereset elutasítását kérte.

[4] Az elsőfokú bíróság ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a felperesnek 66 384 forint illetménypótlékot és annak kamatát, továbbá 184 404 forint perköltséget. Megállapította, hogy az eljárás során meg nem fizetett 15 000 forint illeték az állam terhén marad.

[5] A per fő tárgyát illetően megállapította, hogy az alperes nem tartotta be a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 97. § (5) bekezdésében foglaltakat azáltal, hogy a felperes által megjelölt alkalmakkor 96 órán belül utasította a felperest eseti helyettesítésre, azaz 96 órán belül változtatta meg a munkaidő-beosztását. Az így ledolgozott órák az Mt. 107. § a) pontja alapján rendkívüli munkaidőnek minősültek, ebből következően az Mt. 143. § (1) bekezdése és (2) bekezdés a) pontja értelmében az illetménypótlék megillette.

[6] A perköltségviselés kapcsán hozott döntés indokolásaként a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 512. § (2) bekezdése alapján a pertárgy értéke 68 192 forint volt, így a marasztalási összegre figyelemmel a felperes 97%-ban pernyertes lett.

[7] Az elsőfokú bíróság, figyelemmel az irányadó ár- és értékviszonyokra, a megbízási szerződésben kikötött nettó 30 000 forintos óradíjat nem, azonban a megjelölt 13 óra munkavégzést eltúlzottnak találta. Utalt rá, hivatalos tudomással bír arról, hogy ugyanilyen tényállás mellett, ugyanezen a jogi alapon az elsőfokú bíróság előtt több ügy van folyamatban, ahol a felperesi jogi képviselő képviseleti tevékenységet lát és lényegében azonos tartalmú keresetleveleket és jogállításokat terjesztett elő, a kifejtett ügyvédi tevékenységek tehát nagymértékben fedik egymást, emiatt pedig a jelen perbeli képviselet ellátása nem igényelt különösebb egyedi jogi felkészülést, nem okozhatott nagyobb munkaterhet.

[8] Hivatkozott a bírói gyakorlatra, amely szerint az ügyvédi munkadíjat mint perköltséget a pertárgyértékből kiindulva kell meghatározni (BDT2005.1132., Debreceni Ítéltábla Gf.IV.30.104/2021/6.)

[9] Mindezekre a körülményekre tekintettel a felszámított perköltség összegét a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet (a továbbiakban: Rendelet) 2. § (1) bekezdés a) pontja alapján állapította meg azzal, hogy annak összegét a 2. § (2) bekezdése alapján mérsékelte, az elvégzett tevékenység időtartamát 5 órában állapította meg és ennek alapulvételével kötelezte a pervesztes alperest a Pp. 83. § (1) bekezdése alapján – áfával együtt – 184 404 forint – perköltség megfizetésére.

[10] Az ítélettel szemben annak kizárólag a felperes javára megítélt ügyvédi képvisellel felmerült perköltségben marasztaló részét illetően a felperes és az alperes is fellebbezést terjesztett elő.

[11] A felperes fellebbezésében az ítélet megváltoztatását és az alperesnek a kereseti kérelme szerint 495 300 forint perköltség megfizetésére kötelezését kérte, azzal, hogy az ítéltábla kötelezze az alperest – áfával együtt – 76 200 forint másodfokú perköltség megfizetésére is.

[12] Álláspontja szerint a 30 000 forint/óra ügyvédi munkadíj elfogadása a jogszabályoknak és a kialakult bírói gyakorlatnak megfelel, azonban helytelenül foglalt állást az elsőfokú bíróság az 5 munkaórán meghatározott, szükséges ügyvédi tevékenység tekintetében.

[13] Előadta, hogy nem ért egyet az elsőfokú bíróságnak azzal az álláspontjával, hogy a kifejtett ügyvédi tevékenységgel a 13 munkaóra nem áll arányban, mert több azonos tárgyú per van folyamatban. Bármelyik ügyvéd már elvégzett munkája, bármely perében tett nyilatkozata ugyanis, amelyet a praxisa által jellemzően vitt perekben megtett bagatellizálható lenne, mert korábban már pl. orvosi műhiba perekben, szavatossági perekben, vagy éppen személyiségi jogi perekben stb. olyan nyilatkozatot tett, amelyekben a korábban már kimunkált jogalap megjelölést, jogi érvelést, precedens hivatkozásokat, illetékességi érvelést stb. már alkalmazta. Kiemelte, hogy az adott típusú per eddig csekély előzménnyel bírt, jellemzően a pedagógusok ezt az igényt nem érvényesítették, tehát a követelés kimunkálásában korábban bevett rutinszerű eljárásra nem lehetett hagyatkozni, ellenben szükséges volt jogi szakértőkkel konzultálni, felvenni a kapcsolatot az érdekképviselőkkel, egyeztetni a párhuzamos perekben eljáró szakszervezeti képviselőkkel.

[14] Sérelmezte azt a megállapítást is, hogy az azonos tárgyú perek, lényegében azonos tartalmú keresetleveleket, jogállításokat vonnak magukkal. Előadta, ha el is fogadná, hogy a lényegét tekintve azonos tartalmú keresetek előterjesztésénél az ismételten felhasznált iratminták alapján kevesebb munkát jelent a már korábban használt minta felhasználása, akkor is magyarázatra, indokolásra szorulna, hogy az első „iratminta” elkészítése miért vett az elsőfokú bíróság szerint kevesebb időt igénybe, mint a többi beadvány. Az első „iratminta” elkészítése nem vehetett kevesebb időt igénybe, hiszen azt nem volt honnan másolni, azt meg kellett szerkeszteni, ki kellett találni. Az elsőfokú bíróság ítéletének rövid indokolása nem terjed ki arra, hogy a jelen perben elkészített iratok vajon „eredetiek-e”, avagy csak „másoltak”, s ha utóbbiak, akkor melyik perben használt (és a ténylegesen elvégzett munkával arányosan már egyszer díjazott) iratminta másolása miatt tekinthető lényegesen rövidebbnek a munkaráfordítás ideje. Önmagában az, hogy lehetséges az iratok egy részének másolása, nem feltételezhető, hogy az összes perben az összes irat másolat lenne, hiszen másolni csak valamiről lehetséges, „a semmiből nem keletkezhet másolat”.

[15] Álláspontja szerint iratellenes az elsőfokú bíróságnak a megállapítása, hogy mivel a sorozatperekben a tevékenységek fedik egymást, nem igényelnek különösebb egyedi felkészülést, nagyobb munkaterhet. Állította, hogy a Debreceni Törvényszék előtt folyamatban lévő perek sok tekintetben különbözőek. Az alperes a szakszerű helyettesítés tárgyában másképpen érvel a tanítók, mint a felsős tanárok esetében. Egyes felperesek hiánytalanul rendelkeznek az alperes helyettesítést elrendelő e-mail üzeneteivel, másoknak csak részben állnak rendelkezésre, van, akinek egyáltalán nem. Egyes perekben a keresetet módosítani kellett, és bizonyítási szükséghelyzetre hivatkozni, továbbá a felperesek alapilletménye, illetve annak változási időpontja eltérő, így az illetménypótlék mértéke is különböző. Eltérőek a helyettesítési időpontok azok „szakszerűsége”, az, hogy óráösszevonás során teljesítették-e. A felperesek nem egy iskolában dolgoznak, így az alperesi védekezés, az igazgatók által tett nyilatkozatok sincsenek teljesen szinkronban. A perekre való egyedi felkészülés mindezekből következően nem merül ki a peres irat blanketták mechanikus másolásában. A legtöbb eltérés természetesen a három évre visszamenőlegesen vizsgált helyettesítések darabszámában, időpontjában és az illetménypótlékok összegzésében adódott, ami minden felperes esetében más volt (önmagában ennek a tételnek a kimunkálása, feltüntetése a keresetekben, ezek összegzése, ellenőrzése a valóságban a felszámítottnál több órát vett igénybe).

[16] Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság egyetlen bekezdésnyi indokolása konkrétumok nélkül, általánosító jelleggel – az ítélet indokolási kötelezettségét lényegében megsértve – nyilatkozott arról, hogy ő valótlannul jelölte meg a per viteléhez szükséges munkaterhet. Ezzel ellentétben a perben is tételesen megjelölte azokat a tevékenységeket, amelyek igazolják az elvégzett munka szükségességét, s amelyeket az alperesnek érdemben és tételesen kellett volna vitatnia ahhoz, hogy a bíróság – azt az álláspontot elfogadva – csökkenthesse az elszámolható órák számát. Ebben a körben hivatkozott arra, hogy a Kúria Pfv.II.20.887/2023/6. számú határozata szerint a bíróságok kötelesek három objektív szempontot vizsgálni az ügyvédi munkadíj megállapítása során (részt vett-e az ügyvéd valamennyi tárgyaláson, határidőben adta-e be beadványait, reagált-e a másik fél beadványaira), a szubjektív szempontok között pedig nem lehet figyelembe venni az adott környéken kimutatható átlagfizetés mértékét, a beadványok rövid terjedelmét, vagy minőségüket, ha az egyébként pernyeréshez vezetett. A mérséklés indokolása nem lehet

sematikus, elnagyolt. Az indokolásnak részletekbe menőnek kell lennie (pl. melyik tárgyaláson nem volt jelen, melyik perirattal esett késedelembe stb.). Kérte, hogy az ítéltábla ezeknek a szempontoknak eleget téve vizsgálja meg, hogy az elsőfokú bíróság pár soros indokolása a Pp. szövegéből és szelleméből eredő elvárásoknak megfelelően, kellő alapossggal értékelte-e azokat a szempontokat, amelyeket a fellebbezésben az indokolási kötelezettség körében értékelendő tételeknek tart.

[17] Kifejtette, hogy a perindításig 5 munkaóra merült fel azzal, hogy a keresetlevél elkészítéséig konzultálni kellett a felperessel, fel kellett venni a tényvázlatot, meg kellett állapodni a megbízás feltételeiről és a perindításhoz szükséges okiratokat meg kellett szerkeszteni. Ebben a folyamatban ellenőrizni kellett a felperes személyi okmányait, és azt igazolni. El kellett magyarázni a felperesnek a jogvitára irányuló jogszabályok tartalmát és tájékoztatást adni arról, hogy mi a per menete, milyen eljárási cselekmények várhatóak, mire kell számítani a bíróság döntései függvényében. El kellett mondani, hogy a perindítás fizetési meghagyásos eljárás keretében is elképzelhető, annak mi a hátránya, kockázata, esetleges előnye, költségtényezői stb. Erre a teljes folyamatra a kereset szerint elszámolt 3 óra időtartam nem eltúlzott. A felperesek egyedi iratainak tanulmányozása, a hiányzó iratok beszerzéséhez útmutatás adása is szükséges volt. Mindezt a joggyakorlat felkutatásával együtt 2 óra időtartammal számolta el. Sem az elsőfokú bíróság, sem az alperes nem részletezte, miért vitatja a megjelölt tételekre elszámolt 5 munkaórát.

[18] Hangsúlyozta, függetlenül attól, hogy a típusperben a kereset jogalapja és jogi érvelése, valamint a tényállás nagy mértékben adaptálható az újabb perekben, az eljáró ügyvéd kötelezettsége az ellenérdekű fél nyilatkozatait, az ahhoz kapcsolódó bírósági végzéseket megismerni, az aktába lefűzni, az ügyfél tudomására hozni, valamint a bíróság felhívására és az ügyfél elvárásainak megfelelően köteles nyilatkozni. Állította a fellebbezésében, hogy ez irányadó a 2023. május 23. napján tett nyilatkozatra elszámolt 1 óra időtartamra, a 2023. július 10. napján szerkesztett, 12 oldal terjedelmű nyilatkozatra elszámolt 2 óra időtartamra, a 2023. november 30. napján szerkesztett, 8 oldal terjedelmű kereset pontosításra elszámolt 1 óra időtartamra, a 2023. január 08. napján kelt 6 oldal terjedelmű nyilatkozatra elszámolt 1 óra időtartamra is. A technikai teendőket, az ellenérdekű fél iratainak elolvasását, az ügyféllel való konzultációt nem lehet „megspórolni”, miként a konkrét nyilatkozat megtételét sem, még akkor sem, ha az adott perben az okiratok szövegszerű tartalma nagyban megegyezik a korábbi perekben beadott iratok tartalmával. Véleménye szerint sem az elsőfokú bíróság, sem az alperes nem vitatta az ismételt nyilatkozatok esetében tételesen kimutatott időtartamot. A javarészt 1 óra időtartamban elszámolt óradíjak esetében a szerződés és a bírósági gyakorlat szerint „megkezdett óra” alapján elszámolt díjazás esetén nincs is mód erre.

[19] Hivatkozott arra, hogy a tárgyalások időpontját és időtartamát tárgyalási jegyzőkönyvek rögzítik. Az ügyintézéssel kapcsolatos óradíj mértéke ebben a tekintetben a legkevésbé vitatható, de az elvégzendő ügyvédi munka lényegi része csak kisebb részben a tárgyalóteremben történik. Állította, hogy az adott perben 3 tárgyalásra került sor elsőfokon (2023. november 13., 2024. február 05., 2024. március 11.) egy-egy óra időtartamban, melyet az alperes sem vitatott.

[20] Rámutatott, hogy a kereseti követelésben megjelöltek szerint kimunkált 13 órára vetített óradíjat sem az alperes, sem a bíróság érdemben részleteiben, tételesen nem vitatta, sőt a jelen perrel párhuzamosan folyó eljárásokban az alperes 9 óra mértékben a munkaidő szükségletet el is fogadta, nem vitatta. Ebben a tekintetben a felek álláspontja egyező volt, amely miatt – főleg érdemi indokolás nélkül – nem elfogadható, hogy az elsőfokú bíróság önkényesen (túlterjeszkedve a felek perbeli nyilatkozatain) mindössze 5 óra időtartamban ítélte meg az elvégzett ügyvédi munka időszükségletét. Az alperes – a perköltség érdemi konkrét, tételes vitatása helyett – csak az óradíj mértéke, és a teljesített munkaórák vonatkozásában vitatta a felperesi követelést, azt jelentősen eltúlzottnak találta.

[21] Annak kapcsán, hogy az elsőfokú bíróság hivatkozása szerint a perköltség megállapításánál figyelemmel kell lenni a pertárgyértékre, előadta, hogy ez ellentmond a Rendelet szövegének. Az elsőfokú bíróság a perben kötve van ahhoz, hogy a felperes által tett felszámítás szerint (ügyvédi díjmegállapodás alapján, óradíj-alapú elszámolással) határozza meg a díjat. A Kúria precedensképes határozata, valamint az elsőfokú bíróság részletesen kifejtett és indokolt álláspontja szerint a 30 000 forint + áfa / óradíj nem aránytalan, így ennek mértékét maga a bíróság sem mérsékelte. Legfeljebb a ténylegesen elvégzett tevékenységhez szükséges óra időtartamot lehetne módosítani, azt is csak annyiban, amennyiben az a felek között vitatott. Az alperes azonban a párhuzamos perekben 9 óra időtartamot a keresetindítástól a berekesztésig maga is elfogadott, valamint tekintettel arra, hogy az az alperesi „vitás”, hogy „aránytalan” nem minősül érdemi vitásnak, így az elsőfokú bíróság önkényes, érdemi, tételes indokolást nem tartalmazó, lényegében még az alperes által sem vitatott mértéken túli díjcsökkentése nem jogszerű.

[22] Hivatkozott a Fővárosi Törvényszék személyiségi jogi perben hozott 20.P.22.620/2021/22. számú ítéletére, melyet az első, perfelvételi tárgyaláson, bizonyítás felvételét mellőzve hozott a bíróság, s mely a felperes keresetét elutasította és kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az I. r. alperesnek 758 000 forint, tisztán ügyvédi munkadíjból álló perköltséget összesen 12 munkaórát és 120 euró / óra óradíjat figyelembe véve. Előadta, hogy semmi jelentősége nincs a pertárgyértéknek (ami személyiségi jogi per esetében meg sem határozható), a bíróság pedig igazodott a felek okirattal igazolt megállapodásához. Hivatkozott továbbá a Nyíregyházi Törvényszék előtt 5.M.70.144/2023. ügyszám alatt folyamatban volt perben hozott ítéletre, mely a jelen perhez hasonló ügyben 1 021 000 forint ügyvédi munkadíjból álló perköltséget állapított meg az ügy felperese számára.

[23] Az alperes – az ítéltábla felhívására pontosított – fellebbezésében kérte az ítélet perköltségre vonatkozó részének megváltoztatását akként, hogy az ítéltábla 5 munkaóra és bruttó 12 700 forint/óra munkadíj figyelembevételével 63 500 forint elsőfokú perköltséget állapítson meg a felperes javára. A másodfokú eljárásban a Rendelet 3. §-a alapján kérte a perköltsége megállapítását.

[24] Vitatta mind a keresetlevélben felszámított 13 munkaóra mértékét, mind a 30 000 forint összegű ügyvédi óradíj megállapítását. Álláspontja szerint a Pp. 82. § (1)-(3) bekezdése alapján a bíróságnak nem a felszámítással és az ahhoz csatolt okiratokkal egyező mértékben, hanem azok alapulvételével kell a perköltség összegét meghatároznia. A felszámított perköltség összegét a bíróság mérsékelheti, ha az nem áll arányban a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységgel, e körben figyelembe kell venni a Rendelet 3. § (6) bekezdése szerint az ügy bonyolultságát is. A jelen esetben a per jogi megítélése „végtelenül egyszerű” volt. Maga a felperes hivatkozott a Fővárosi Ítéltábla Mf.31.248/2022/7. számú jogerős ítéletére, melynek megállapításai a felperesnek mind a keresetlevelében, mind a nyilatkozataiban megjelentek, valamint a Szombathelyi Törvényszék 2.M.70.017/2023/24. számú elsőfokú ítéletére is, melynek indoklásában kifejtett három kérdés – az Mt. 97. § (5) bekezdésének a pedagógusokra történő alkalmazása, szakszerű helyettesítés, óraösszevonás – képezhetette csupán vita tárgyát a per során. Ezt meghaladóan a perben érdemi munka a felperes részéről legfeljebb annyi lehetett, hogy fel kellett sorolnia a rendelkezésére álló, a KRÉTA rendszerből az érvényesített időpontokat.

[25] Hivatkozott a Fővárosi Törvényszék M.70.150/2020/64. számú ítéletére, mely 10 000 forint, míg a jogerős ítélet szintén 10 000 forint perköltségben marasztalta az alperest.

[26] Nem általánosságban a 30 000 forint/óra ügyvédi díjat vitatta, hanem azt állította, hogy ezen összegű óradíj a perben jelentősen eltúlzott, az a felperes által megkapott összegnek a többszörösét teszi ki, ami nyilvánvalóan nem áll arányban a rendkívül egyszerű ügyben a ténylegesen elvégzett felperesi ügyvédi tevékenységgel. Az elsőfokú bíróságnak a konkrét perben kell megállapítania a megfizetendő perköltség összegét.

[27] Az alperessel szemben 22 teljesen megegyező tárgyú per van folyamatban az elsőfokú bíróság előtt, mely perekben 2 ügyvéd képviseli a felpereseket. Ezekben az ügyekben a keresetlevelek jogi indoklása azonos tartalmú, az összes beadvány teljesen egyforma, az ügy ezen túlmenően nem bonyolult jogi megítélésű, a keresetösszegezésének meghatározása sokrétű számítási tevékenység elvégzését nem indokolta. A folyamatban lévő több hasonló per pertárgyértéke 11 000 és 150 000 forint között van, és az alperes számára rendkívül méltánytalan helyzetet eredményezne, ha a felperes által felszámított összegű perköltséget kellene megfizetnie.

[28] Hivatkozott az egységes bírói gyakorlatra, mely szerint az ügyvédi munkadíjnak a pertárgy értékén kívül a ténylegesen elvégzett munkához kell igazodnia és az elvégzett tevékenységgel arányban állónak kell lennie (Debreceni Ítéltábla Gf.IV.30.814/2010/6. számú ítélet, Kúria Pfv.III.21.045/2022/5. számú ítélet). A bíróságnak a mérlegelés során figyelembe kell vennie az ügyvéd által szerkesztett beadványok mennyiségét, azok munkaigényességét, továbbá azt, hogy a perben kitűzött tárgyalásokon a jogi képviselő megjelent-e (BH.1993.52.). Szintén hivatkozott a Debreceni Törvényszék 3.Pf.20.909/2023/9. számú másodfokú ítéletére, melyet 11 194 718 forint iránti szerződésszegésből eredő követelés megfizetése tárgyában hoztak és két perfelvételi és egy érdemi tárgyaláson 11 óra

jelenlét, valamint 6 beadvány megszerkesztéséért 600 000 forint perköltséget állapított meg, eltérően a csatolt ügyvédi megbízási szerződés alapján érvényesíteni kívánt összegtől.

[29] Hangsúlyozta, hogy ugyanezen tárgyban sorozatpercek vannak folyamatban az alperes ellen, melyről az ítéltáblának is hivatalos tudomása van, mivel többükben másodfokú eljárás van folyamatban. Az ezekben az ügyekben eljáró két felperesi jogi képviselő ugyanazért a munkaért egymástól teljesen eltérően kérték a perköltséget megállapítani. A jelen perben eljáró felperesi jogi képviselő egymástól eltérő összegű, és eltérő időtartamra igényelt indokolatlanul költséget. Ez is mutatja, hogy a perköltség iránti igény nem az elvégzett munkával arányosan került meghatározásra.

[30] Álláspontja szerint jelen perben – amellyel egyező jogalap tekintetében az ország különböző bíróságai előtt már több ítélet is született, amelyek a felperesi álláspontot látszottak alátámasztani –, nem lehet a pertárgyérték többszörösét és több százezer forint perköltséget megítélni, kizárólag csak mert 30 000 forint óradíjjal kellene számolni általánosságban.

[31] Egyetértett az ítélet indokolásával a tekintetben, hogy a felperesi jogi képviselő által megjelölt ügyvédi munkaóra szükséglet nem áll arányban a perbeli képviselet teljesítéséhez szükséges idővel.

[32] A felperes fellebbezési ellenkérelmében fenntartotta fellebbezését.

[33] Az alperesi fellebbezésre reagálva kifejtette, hogy az óradíj 30 000 forintos mértékének vitatása ellentétes a Kúria Kf.39.291/2020/5. számú precedensképes határozatával, mely szerint a 35 000 forint/óra + áfa díjazás mint peres ügyvédi képviselettel felszámítható perköltség, a mértékét tekintve nem aránytalan.

[34] Véleménye szerint az alperes ezen túl figyelmen kívül hagyta a Kúria Pfv.II.20.887/2023/6. számú ítéletét, ami a perköltség mérséklés lehetőségének szigorúan megszorító értelmezését adja. Az alperesnek a jelen perrel párhuzamosan folyó, ugyanilyen tárgyú perekben kifejtett érvelése, hogy az ilyen mértékű óradíj „a józan ésszel ellentétes”, nem állja meg a helyét. A Kúria precedensképes határozatait nemcsak általánosságban kell elfogadni, hanem konkrét ügyekben is kötelező őket alkalmazni.

[35] A Kúria megjelölt ítélete szerint az ügyvéd nemcsak jogosult, de köteles is minden olyan cselekményt végrehajtani, ami a megbízás tartalmából következik. Az ezen teendők elvégzését nem lehet figyelmen kívül hagyni, főleg nem érdemi indokolás nélkül, az időszükséglet mértéke tételesen levezetett okfejtéssel alátámasztva vitatható.

[36] A Kúria szerint kivételes lehetőség az aránytalanság alapján történő csökkentés, ami szűken értelmezendő, mert annak kiterjesztő értelmezése a szerződés tartalmának szabad meghatározása alkotmányos alapelvvel ütközne. A bíróságnak vizsgálnia kell az olyan objektív kritériumokat, mint amilyen a tárgyaláson való részvétel, a periratok határidőbeli benyújtása, reagálás az ellenérdekű nyilatkozataira, viszont tartalmi értékelésre nincs lehetőség. Nem vizsgálható a terjedelem, a minőség, hogy az ügy „egyszerű”, vagy sem, mert a perköltség alapja nem ez, hanem a pernyertesség, illetve az időráfordítás. Ebből az is következik, hogy a perköltség megítélésének alapja nem szűkíthető le a bíróságon töltött időtartamra, óradíj elszámolás esetén a pertárgy értékére.

[37] A perköltség ügyvédi munkadíj része nem jövedelem, hanem a tevékenység finanszírozásához kapcsolódó összes költség finanszírozási alapja. A szűken értelmezett csökkentési lehetőség szigorú, alkotmányos alapelvekből eredő indokolási kötelezettség mellett tehető meg. A bíróságnak részletesen ki kell térnie arra, hogy mi és miért aránytalan, konkrétumok nélküli általánosságnak, sematikus mintáknak nincs helye.

[38] A felperes kérte, hogy a bíróság határozza meg, mi az és mennyiben, ami nem valós időráfordítás és mindez a feladat a díj igényben megjelölt időtartamon belül „gyorsabban” hajtható végre, illetve a kimutatás szerint aránytalan. Állítása szerint az a megközelítés, hogy a tevékenységek „fedik egymást” szakmaiatlan, az ügyfél-ügyvéd viszonyról valótlán elképzelés, hiszen a tevékenység gyakorlása során a már meglévő iratminták legfeljebb segítenek a feladat ellátásában, de nem váltják ki azt az időtartamot, amit a jogi képviselőnek a per ellátásra kell fordítania.

[39] A Kúria által kötelező érvénnyel lefektetett elvekkel tökéletesen ellenkezik az alperesi képviselő érvelése, aki szerint lenne lehetőség az elvégzett munka „minőségének”, a beadványok terjedelmének szubjektív értékelésére.

[40] Vitatta, hogy az alperes a jogvitát rendkívül egyszerűnek minősítette, azért is, mert ebben az esetben az alperes könnyen beláthatta volna a felperes követelésének jogszerűségét és akár peres vita nélkül, önként fizethetett volna. Ugyanakkor az óradíj alapú perköltség elszámolásnál nem lehetne szempont az sem, ha a jogvita rendkívül egyszerű lett volna. A munkaráfordítás, az időigény ugyanis nem attól függ, hogy „rendkívül egyszerű-e” a jogvita tárgya, hanem hogy mennyi időt kell arra fordítani, hogy azt a fél megnyerje. Annak a jogkövetkezményeit viselni kell, ha valaki egy esetlegesen „rendkívül egyszerű” jogvitában is arra kényszeríti az ellenérdekű felet, hogy az pereskedjen, hogy felszólításra az önkéntes jogkövetés lehetőségét megtagadva, időhúzó jelleggel, felesleges munkát generál.

[41] Ellentétben az alperes számla kibocsátására vonatkozó elvárásával, a számlakibocsátás, mint „feltétel” nemcsak azért nem vehető figyelembe az alperes érvelése

alapján, mert azt jogszabállyal nem tudja alátámasztani, hanem azért sem vehető figyelembe ez az érvelés, mert a bírósági ítélet mint közokirat a hatályos számviteli szabályok szerinti bizonylatként helyettesíti a számlát, így nincs feltétlenül szükség a felek elszámolása keretében számla kibocsátásra.

[42] Az alperes a fellebbezésre előterjesztett érdemi ellenkérelmében fenntartotta fellebbezését, kérte a felperes „fellebbezésének elutasítását” és perköltség megfizetésére kötelezését.

[43] Kifejtette, hogy a pert megelőző eljárásban a felperes személyesen járt el, a fizetési felszólítás a felperestől származik. Az ügyvédi meghatalmazás későbbi keltezésű, így a keresetlevél benyújtásáig a felperesi jogi képviselő képviseleti tevékenységet nem látott el. A keresetlevél és a keresetváltoztatás oldalakon át csak helyettesítések időpontjait sorolja fel táblázatba foglalva, ezt meghaladóan jórészt jogszabály szöveget és a hivatkozott bírósági döntéseket idézi. Ezzel kapcsolatban nem merült fel olyan mértékű képviseleti tevékenység, mely még az ügyvédi megbízási szerződésben rögzített óradíj alapulvételével is arányos lenne a perben a felperes által hivatkozott munkaóra mennyiséggel és ügyvédi díjjal. A felperes a felszámított perköltség összegét nem is igazolta megfelelően, mivel a felszámítás során nem jelölte meg a felmerülés lényeges körülményeit és a felszámítással egyidejűleg az összeget iratokkal és azok megfizetését dokumentumokkal nem igazolta. A teljesítés igazolásáról tételes kimutatást nem nyújtott be.

[44] A Kúria hivatkozott ítélete szerint az óradíj akkor mérsékelhető, ha az a piaci viszonyokkal és a józan ésszel nyilvánvalóan ellentétes és kirívóan eltúlzott mértékű. Az aránytalanság vizsgálata az ügyvéd ténylegesen elvégzett tevékenységének és az ügyvédi munkadíjnak az egybevetése, mely során egyéb körülmények is vizsgálhatók, így az is, hogy a sorozatperekben teljesen egyforma beadványokat terjesztett elő a felperesi jogi képviselő, minden beadvány teljesen egyforma tartalmú, melyeket az összes perben csak egyszer kellett elkészíteni, és az eltérő adatokat módosítani. A Kúria a megjelölt számú ítélete indokolásának [48] pontjában rámutatott, hogy az ügyvédi munkadíj az elvégzett munka ellenértéke, melyet az ügyfél részben vagy egészben már megfizetett. Tárgyi perekben azonban az ügyfelek nem fizettek ügyvédi munkadíjat a felperesi jogi képviselőnek, aki ezt nem bizonyította a perben, hiszen a díjazás kizárólag számla ellenében lett volna esedékes, 8 napos áfa befizetési határidővel.

[45] Az ítéltábla a fellebbezést a Pp. 367. § (1) bekezdése alapján tárgyaláson kívül bírálta el. A felperes ugyan kérte a tárgyalás tartását azonban a Pp. 376. § (3) bekezdés b) pontja szerint, mivel a fellebbezés a perköltség összegére vonatkozott, nem kell tárgyalást tartani.

[46] Az ítéltábla a felülbírálati jogkörét a Pp. 370. § (1) bekezdése szerint kizárólag a fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem korlátai között gyakorolta, így az alperest 66 384 forint illetménypótlék és annak kamatai megfizetésére kötelező ítéleti rendelkezést nem érintette. Az ítéltábla így csak azt vizsgálta, hogy az elsőfokú bíróság ítélete a perköltség összegének megállapítása részében a jogszabályi rendelkezésekkel összhangban áll-e.

[47] A felperes fellebbezése túlnyomórészt alapos, az alperesé alaptalan.

[48] Az ítéltábla a fellebbezések elbírálása során abból indult ki, hogy az ügyvédi tevékenységről szóló 2017. LXXVIII. törvény (a továbbiakban: Üttv.) 27. § (1) bekezdés a) pontja szerint megbízás alapján folytatható, amely szerződés az Üttv. a 28. § (1) bekezdése alapján szabad megállapodás tárgya, csakúgy mint az Üttv. 30. § (1) bekezdése alapján az ügyvédi megbízási díj mértéke, összhangban a vonatkozó polgári jogi alapelvekkel. Erre figyelemmel ennek konkrét mértékét a piaci viszonyok és sok más egyéb speciális, egyedi körülmény határozza meg (ügy bonyolultsága, ügyfél teljesítőképessége stb.).

[49] A fél a peres eljárásban a perköltsége megtérítését – mely a joga perbeli érvényesítésével okozati összefüggésben és szükségképpen felmerült – a Pp. 81. § (1) bekezdése alapján annak felszámításával kérheti. Ez a perköltség magában foglalja a jogi képviselő közreműködésével felmerült kiadásokat, ami a Rendelet alapján érvényesíthető. Ez lehetséges a megbízási szerződésben kikötöttek szerint (Rendelet 2. §), vagy a pertárgyérték, illetve a meg nem határozható pertárgyértékű ügyekben a kifejtett tevékenység alapulvételével (Rendelet 3. §).

[50] A perbeli esetben a pernyertes felperes az ügyvédjével kötött megbízási szerződésben megállapított óradíjon alapuló elszámolás szerint számította fel a perköltsége összegét, ezért a bíróságnak is ebből kellett kiindulnia.

[51] A Rendelet 2. § (1) bekezdése nem határozza meg a felszámítható ügyvédi munkadíj mértékét, de az arra vonatkozó, már ismertetett háttérszabályból egyértelműen az következik, hogy az szabad megállapodás tárgya. Ennek a szabad megállapodásnak azonban a Rendelet 2. § (2) bekezdése állít korlátot akkor, amikor feljogosítja a bíróságot – akkor is, ha az ellenérdekű fél azt nem vitatja – a kikötött ügyvédi munkadíj kivételes esetben történő mérséklésére. E jogszabályhely kimondja, hogy az (1) bekezdés alapján felszámított munkadíj összegét a bíróság indokolt esetben mérsékelheti, ha az nem áll arányban a ténylegesen elvégzett ügyvédi tevékenységgel. A bíróság döntését indokolni köteles.

[52] Ennek a rendelkezésnek a helyes értelmezése érdekében adott egyértelmű útmutatást a felperes által is hivatkozott, a Kúria a precedensértékű Pfv.II.20.887/2023/6. számú ítéletében, amikor annak [41] bekezdésében rögzítette, hogy a szerződésben megállapított munkadíj bíróság általi mérséklése a szerződés tartalmának szabad meghatározása alapelveivel szemben kivételes és ebből adódóan szűken értelmezendő. Az óradíj mértékére legfeljebb akkor terjedhet ki, ha a piaci viszonyokkal és a józan ésszel (Alaptörvény 28. cikk) nyilvánvalóan ellentétes, kirívóan eltúlzott mértékű.

[53] Az ítéltábla nem értett egyet ezért azzal az alperesi fellebbezésben foglalt érveléssel, mely szerint a szerződésben kikötött óradíjjal szemben annak alacsonyabb mértékű, 10 000 forint/óra munkadíjjal való megállapítása lenne indokolt, hiszen a jelenlegi ár- és értékviszonyok mellett a felperes által érvényesített óradíj nem eltúlzott. Az ítéltábla bírói gyakorlatként hivatkozik a Győri Ítéltábla Mf.30.051/2020. számú döntésére, ahol 22 500 forint/óra ügyvédi munkadíjat tartottak elfogadhatónak, míg a Fővárosi Ítéltábla a Gf.40.043/2021/11. számú döntésében megállapította, hogy a piaci viszonyok között nem eltúlzott a 30 000 forint + áfa ügyvédi munkadíj 1 órára számítva.

[54] Tévesen hivatkozott az elsőfokú bíróság és az alperes is arra, hogy a per tárgyának értéke az adott esetben meghatározó lehet, hiszen a Rendelet 2018. január 1. napjától hatályos 2. § (2) bekezdése az erre utaló rendelkezést már nem tartalmazza, így nincs jelentősége annak, hogy a 30 000 forintos óradíj alkalmazásával a perköltség jelentősen meghaladja a felperes számára megítélt főkövetelést.

[55] Ez az óradíj az alperesi érveléssel ellentétben akkor sem mérsékelhető, ha több hasonló, ugyanolyan jogi megítélésű per van folyamatban ugyanazon a bíróságon, és a per fő tárgyát illetően korábban született jogerős ítéletek alapulvételével, azok jogi indokolására

hivatkozással nyújtotta be a felperes a keresetet, továbbá akkor sem, ha az alperes szerint az ügy egyszerű megítélésű. Az ügyvédi megbízási szerződéses szabadságnak az elvét sértené annak a fellebbezési megközelítésnek a megengedése, hogy az „egyszerűbb” ügyben alacsonyabb mértékű, míg a „bonyolultabb” ügyben magasabb összegű óradíj lenne csak felszámítható.

[56] Mindezek alapján az alperes által hivatkozott Szombathelyi Törvényszék ítélete, melyben a mérlegelés szempontjai a Kúria iránymutató döntésével szemben még nem jelennek meg, és a Fővárosi Törvényszék határozata, az abban megállapított méltánytalanul alacsony, 10 000 forintos perköltség miatt – amelyek egyebekben nem precedens értékűek – nem lehetnek irányadóak.

[57] A fellebbezése pontosításában az alperes az elsőfokú bíróság által mérlegelt öt munkaórát nem vitatta, míg a felperes a fellebbezésében azt az általa felszámított 13 órában kérte megállapítani. Az ítéltábla pedig egyetértett a felperessel a fellebbezésében részletezett befektetett munkaórák számát, a perben kifejtett ügyvédi tevékenység időszükségletét érintően.

[58] A már hivatkozott precedens értékű ítéletében a Kúria hangsúlyozta ([45] bekezdés), hogy a bíróságnak a perköltség mérséklése körében végzett aránytalansági vizsgálata az ügyvéd munkájának tartalmi megítélésére nem terjedhet ki. Ugyancsak e pontban rögzíti a Kúria, hogy a tényleges tevékenység arányossága szempontjából nem vizsgálható, hogy az ügyvéd beadványai milyen terjedelműek (ez ugyanis a beadványok oldalszámához kötné a költségigényt). Emiatt az aránytalansági vizsgálatnál számtalan más, egyéb körülményt lehet csak értékelni (ugyanolyan vagy hasonló ügyek intézése, azokban hozott ítéletek jogi indokolásának ismerete, eljárás időtartama, perrel összefüggő egyéb tevékenység stb.).

[59] A Kúria mindemellett rámutatott arra is ([47] bekezdés), hogy az óradíjon alapuló elszámolás szerinti munkadíj arányosságának vizsgálata nem szűkíthető le a bíróságon töltött időtartamra és nem jelentheti azt, hogy a bíróság véleménye szerint egy perirat elkészítése mennyi időt vesz igénybe (milyen gyorsan írható meg), mivel az tartalmazza a felkészülést, az ügyféllel folytatott, általában többszöri egyeztetést és kommunikációt. Figyelembe kell venni, hogy esetenként az ügyvéd lényegesen több időt is fordíthat a perirat előkészítésére, az ügyféllel való kommunikációra, mint magának a konkrét periratnak a megírására.

[60] Mindezeknek a jelen konkrét ügyre vonatkoztatása eredményeképpen az ítéltábla hangsúlyozza, hogy a felperest megillető perköltség mértékének megállapítása során a megjelölt valamennyi körülményt kellett összevetni a felperes által támasztott perköltségigény mértékével.

[61] Az ítéltábla megállapítása szerint a felperes a per során a Pp. 81.§ (2) bekezdésének megfelelően számította fel az igényelt költségét, a felmerülésének lényeges körülményeit megjelölte és a csatolt megbízási szerződés a kikötött és a felperes által vállalt ügyvédi munkadíj összegét igazolta.

[62] Kétségtelen tény, hogy a felperes jogi képviselője több ugyanilyen tárgyú perben vállalt képviselőt. Ez a körülmény pedig az ítéltábla szerint az ügyvédi tevékenységre figyelembe vehető idő meghatározásánál értékelendő, miként arra az elsőfokú bíróság is helytállóan hivatkozott.

[63] Az ítéltábla egyetértett az elsőfokú bírósággal abban, hogy az a körülmény, hogy a jogi képviselő több, ugyanolyan jogi alapon nyugvó perben jár el, jelentősen lerövidíti az ügyfelekkel való kommunikációra és a beadványok tartalmi összeállítására fordított időt is, különösen akkor, ha a jogvita tárgyát illetően az országban már több, jogerős bírósági ítélet is született. Az elsőfokú bíróság azonban az indokolási kötelezettségének az ügyvédi munkadíj

mérséklése körében elnagyoltan tett eleget és tartami elemzéssel részletesen alátámasztva nem tért ki arra, hogy az ügyvéd tényleges tevékenysége miért aránytalan. Helytállóan hivatkozott a felperes arra, hogy konkrétumok nélküli általánosságra való utalással nem indokolható a perköltség összegének mérséklése.

[64] A felperes jogi képviselőjének nem vitatottan, a konkrét perben el kellett készítenie és elő kellett terjesztenie a keresetlevelet, ehhez kapcsolatot tartani az ügyfelével, a szükséges kommunikációt lefolytatni, az ahhoz kapcsolódó tájékoztatási és technikai feladatokat elvégezni. Az ítélet [17] pontjában felsorolt, a perben való képviselet ellátáshoz szükséges tevékenységekre felszámított 5 munkaóra nem túlzott mértékű, még annak figyelembevételével sem, hogy más, ugyanilyen perekben is részben ugyanezeket a tevékenységeket kellett elvégezni a keresetlevél elkészítéséhez és benyújtásához. Az ítéltábla álláspontja szerint az ügyvéd perbeli tevékenysége a megbízási szerződésben foglaltaknak megfelelt, és az ítéltábla által vizsgált objektív szempontok alapján – az ügyvédi munka tartalmának mennyiségi és minőségi megítélése nélkül – a mérséklés lehetősége nem állt fenn.

[65] A felperes jogi képviselője az alperesi ellenkérelem elolvasására, az ügyfelével való közlésére, megvitatására, egy válaszirát szerkesztésére, majd az alperes arra adott vizsvontválaszának áttanulmányozására és arra adott nyilatkozatra két órát számított fel, amely szintén nem túlzott mértékű, még akkor sem, ha a beadványai előterjesztésekor iratmintát használt.

[66] Az ítéltábla indokoltan találta a felperesnek a 10. és 11. sorszámú beadvány elkészítéséért felszámított 1-1 órát, azonban a 2024. május 23-i nyilatkozat megtételéért felszámított 1 óra időszükségletet nem, ugyanis a Pp. 80. §-a szerint a perköltség a félnél a jog perbeli érvényesítésével okozati összefüggésben és szükségképpen felmerült minden költség, de a felperesnek az a nyilatkozattételi kötelezettsége, hogy megelőzte-e a peres eljárást fizetési meghagyásos eljárás, a saját mulasztásából adódik. Emiatt a Pp. 86. § (2) bekezdése szerint az sikertelen eljárási cselekménynek minősül, hogy a felperes a keresetlevelet keresetet tartalmazó iratnak nevezve kétséget ébresztett az elsőfokú bíróságban azt illetően, hogy volt-e fizetési meghagyásos eljárás vagy sem, ezért az e nyilatkozat megtételére vonatkozóan az ítéltábla nem látta indokoltan munkadíj megállapítását.

[67] A fentieken túl a felperes jogi képviselője három tárgyaláson, 1-1 óra időtartamban vett részt, így a felszámított 13 munkaóra helyett 12 munkaórával áll arányban az általa kifejtett ügyvédi tevékenység.

[68] A beadványok terjedelme ugyan nem irányadó a perköltség összegének megállapításánál, de azok munkaigényessége figyelembe vehető, az pedig vitathatatlan, hogy a keresetlevél megszerkesztése még „minta” használata esetén is 1-2 órát vesz igénybe. Az ítéltábla megállapítása szerint a felperes a költsége felszámításánál az időszükséglet megjelölésnél figyelembe vette az ugyanilyen perekben már elkészített beadványok használatát, hiszen a 3 óra tárgyalási idő mellett még indokoltan 9 órát számított fel a további perbeli képviseletre.

[69] Hangsúlyozza az ítéltábla, hogy a felperes a perköltségét már részben a keresetlevélben felszámította, csatolva az ügyvédi megbízási szerződést is, emiatt az alperes tudott arról, hogy várhatóan milyen összeget kíván érvényesíteni vele szemben pernyertessége esetén. Emiatt – az általa állított típusperekben hozott döntések ismeretében – a megfelelő nyilatkozat megtételével az utóbb felmerült perköltséget elkerülhette, vagy csökkenthette volna.

[70] A felperes részéről választott, a jogi képviselet óradíjára kikötött szerződés alapján előterjesztett felszámítás pedig nem függ a pertárgy értékétől, amelynek emiatt az ítéltábla döntésének meghozatalakor nem is volt jelentősége.

[71] Rámutat arra is az ítéltábla, hogy a felperes és a jogi képviselője közötti díj megfizetése vagy annak igazolása nem szükséges a perköltség felszámításához. A Kúria hivatkozott ítélete [48] pontjában ugyan említi, hogy az ügyvédi munkadíjat mint az elvégzett munka ellenértékét az ügyfél a per alatt részben vagy egészben megfizette, azonban a [35] és a [39] pontokban is a megfizetni vállalt ügyvédi munkadíj összegének felszámítását nevesíti. A megbízási szerződés csatolása és a szükséges órák megjelölése a megállapodott díj összegének igazolására elegendő. A számla a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény 166.§ (1) bekezdése szerint számviteli bizonylat, amely a perköltség megállapításánál nem minősül okiratnak. Kiállítása a számlarend betartásához tartozó tevékenység, amelynek ellenőrzése nem a munkaügyi perben eljáró bíróság hatáskörébe tartozik (Fővárosi Ítéltábla Gf.40.309/2021/5. ítélet [14]).

[72] Mindezeket együttesen értékelve az ítéltábla túlnyomórészt nem értett egyet az elsőfokú bíróságnak a perköltség mérséklésével kapcsolatos döntésével, ezért azt részben megváltoztatta és annak összegét (12 órára számítva nettó 30 000 forinttal) a bruttó 457 200 forint 97%-ában 443 484 forintban állapította meg és ebből vont le az alperes részéről felszámított arányos ügyvédi munkadíjat, a 381 forintot, ennek megfelelően emelte fel 443 103 forintra az alperesi marasztalás összegét és az alperesi fellebbezéssel érintett körben pedig az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

[73] A felperes a másodfokú eljárásban túlnyomórészt pernyertes lett, ezért a Pp. 83. § (2) bekezdése alapján az alperes köteles a jogi képviselője ügyvédi munkadíjából eredő, a másodfokú eljárással felmerült perköltségét megtéríteni. A felperes bruttó 76 200 forintot számított fel 2 óra időtartamra, azonban az ítéltábla csak 1 óra időtartamot látott szükségesnek és indokoltnak, figyelemmel a más perekben is használt fellebbezés és fellebbezési ellenkérelem „minta” alkalmazására és a részleges pernyertességére.

[74] A perben a feleket a költségmentesség és költségfeljegyzési jog polgári és közigazgatási bírósági eljárásban történő alkalmazásáról szóló 2017. évi CXXVIII. törvény 3. § (1) bekezdés d) pontja alapján tárgyi költségfeljegyzési jog kedvezménye illette meg. Az illetékekről szóló 1990. évi CXIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 46. § (1) bekezdése alapján a fellebbezési eljárási illeték mindkét fél fellebbezése tekintetében 15 000 forint. Az eredménytelenül fellebbező és pervesztes alperes helyett, az Itv. 5. § (1) bekezdés c) pontja alapján őt megillető teljes személyes illetékmentességre figyelemmel a Pp. 102. § (6) bekezdése alapján valamennyi feljegyzett illeték az állam terhén marad.

Debrecen, 2024. október 31.

Dr. Tass Edina sk. a tanács elnöke, Dr. Drexlerné dr. Karcub Edit sk. előadó bíró, Dr. Szűcs Lajos sk. bíró